

Lethalitas per accidens ... / respondente Philipp. Sigism. Palm.

Contributors

Palm, Philipp Sigmund.
Mauchart, Burchard David, 1696-1751.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Literis Erhardtianis, [1750]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/xnjxbsgm>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

19

LETHALITAS PER ACCIDENS.

CONSENTIENTE GRATIOSA FACULTATE
MEDICA

P R A E S I D E

BVRCHARD. DAVID.
MAVCHART,

MED. ET CHIR. D. CONSIL. ET ARCH.

WIRTTB. AC MED. PROF. ORD.

RESPONDENTE

PHILIPP. SIGISM. PALM, Schornd.

PRO LICENTIA

SVMMOS IN MEDICINA HONORES ET
PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE
CAPESSENDI

PVBlice VENTILATA

D. XVI. SEPT. A. MDCCL.

TVBINGAE
LITERIS ERHARDTIANIS.

INCLVTÆ CIVITATIS SVÆ PATRIÆ
SCHORNDORFENSIS

PERILLVSTRI ET GENEROSISSIMO

DOMINO SATRAPÆ;

DOMINO SVO GRATIOSISSIMO;

DIGNISSIMO

DOMINO DECANO;

PRÆNOBILISSIMIS

AMPLISSIMO

DOMINO PRÆFECTO;

EXPERIENTISSIMO

DOMINO PHYSICO;

PLVRIMVM REVERENDO

DOMINO DIACONO;

NOBILISSIMIS GRAVISSIMISQVE

DOMINIS CONSVLIBVS

ET

ARCHIGRAMMATEO;

CETERISQVE

DOMINIS SENATORIBVS

PRVDENTISSIMIS, DEXTERRIMIS;

VIRIS,
TOGA SAGOQVE ILLVSTRI ATQVE
EXCELLENTISSIMO;
EXIMIA DIGNITATE ET ERVDITIONIS GLORIA IN
ECCLESIA ET FORO CONSPICVIS;
INSIGNI GRAVITATE, PRVDENTIA, RERVMOVE AGENDA-
RVM DEXTERITATE QVAM MAXIME
POLLENTIBVS;

MÆCENATI SPLENDIDISSIMO;
PATRONIS COLENDISSIMIS;
FAVTORIBVS HONORATISSIMIS;
PARENTI DILECTISSIMO;
AMICIS ÆSTIMATISSIMIS;

Huius Academici laboris dedicatione
submiffionem suam, suum obsequium, gratum &
quorumvis officiorum studiosissimum
animum declarat,

Omnis generis felicitatem & prosperitatem ex animo
adprecat,

atque
ulteriori Patrocinio, Benevolentiae, FAVORI, AMORI,
Amicitiaeque,

submississime, obsequiose, officiose, decenter se
commendat

TANTORVM NOMINVM
& VIRORVM

Cultor devotissimus, obsequiosus, obstrictissimus
atque officiosissimus

PHIL. SIGISM. PALM, Med. Ltus.

PRAEFATIO.

Judicium de lethalitate vulnerum ferre medicum pars est Medicinæ forensis non seria magis, quam intricata. Ibi namque de corio agitur humano, de percutientis fama, facultatibus variaque gravi, mortis etiam, pœna. Ipsum vero judicium difficile reddunt sexcenti fere, qui se obijciunt aliquando, cognoscendi atque judicandi obices ex parte vulnerantis, vulnerati, vulneris ipsius, medentium atque aliarum plurium circumstantiarum.

Licet vero plures præstantissimi, jam inde a seculo, defudaverint Auctores in hisce nodis solvendis, lucem quin imo, quod nemo temere negaverit, his tenebris affuderint multo clariorem, per aucta & probe examinata in rebus physicis atque medicis experimenta; tamen quid tam frequentes, quæso, Medicorum dissensus, quid inter se pugnancia nonnunquam integrorum collegiorum medicorum judicia, quid ipsa principiorum atque distinctionum diversitas, quid, inquam,

aliud loquuntur, nisi vel incerto stare talo magnam hujus medicinæ criticæ partem, vel certe unanimi consensu nondum esse stabilitam?

Crucem id maxime figit neo-practicis, a Magistratu ad vulnerum renunciationem vocatis. Hinc operæ pretium fane facit, qui antequam subselliis valedixerit academicis, se tempestive ad amplissimum atque difficillimum hoc accinxerit studium, & optimos quosque Authores & Observatores manu volverit diurna, revolveritque nocturna, ut ne gravior ejusmodi casus, qui sub initium publici officii statim ingruere potest, imparatum, imò plane nudum offendat. Sufficiens ergo hæc fuit ratio, cur Nob. Dn. Respondens sibi pro themate disputationis hanc elegerit materiem, & illam quidem quæ in hoc genere longe est vexatissima, ac instar nasi cerei, quo vel suorum principiorum tenaces fabri, vel partium studiosi voluerint, flecti, prohdolor! solet nimis quam frequenter, Lethalitem nempe per accidens.

Invitus ego quidem Præses in hoc consensi thema, quod non modo esset longe amplissimum, & limites academicæ dissertationis nimium excederet, sed ita quoque comparatum esset, ut vel ab aliis dudum videri posset exhaustum, vel plurimis obnoxium contradictionibus. Vicit vero tandem petentis constantia & thematis affulgens is minimum usus, ut Philiatris excitatio præbeatur ac occasio in hac se palæstra exercendi, quæ vero inpræsentiarum dicenda sint de lethaltate, clare, distincte, ac quasi in nuce proponendi. Faxit DEus ut & hic labor cedat feliciter!

§. 1.

*S*ubjectum de quo communiter in Medicina Forensi prædicatur lethalitas sunt vulnera, sive continui solutiones violentæ, ab extus instrumento acuto dividente partibus corporis humani viventis illatæ. Numerosam quidem constituunt vulnera classem lethalitatis, sed minime absolvunt. Sunt enim varii adhuc læsionum ab extus inductarum tituli, e. g. in ossibus fracturæ, depressionis, fissuræ, luxationis: capitis totius validæ concussionis: in mollioribus partibus contusionis, validæ percussione, distractionis, rupturæ, gangrænæ, sphaceli &c. Nec in Medicina forensi sermo tantum est de lethalitate per instrumenta extus applicita, & vel in corticem modo vel & intro plus minus profunde penetrantia, inducta, sed & de illa, quæ ab assumptis noxiis atque deleteriis proficiscitur, e. g. ab ingesto arsenico, aut medicamento caustico male præparato, &c.

Unde est, quod *vulneris* notionem heic *laxius accipiendam* monuerint nonnulli, substituerint vero alii *percussionis* nomen magis genericum. Nobis videtur *læsionis* appellatio magis quadrare pro tali genere, quod omnes sub se comprehendat species.

§. 2.

Prædicatum, lethalitas, quod de partibus hisce læsis enunciat, est inducta præternaturalis *vel dispositio* ad lethum, mortemve proxima: *vel actualis* & subitanea *mors*: ita quidem ut hic eventus lethifer pendeat a primitus inducta læsione vel per necessitatem consequentiæ physico-medicam, vel per intervenientem demum mortis causam aggravantem, sive positivam, sive privativam. Hippocratis, Galeni &c. τὸ θανάσιμον & θανατώδες, sive mortiferum aliquando ab eis accipitur pro pernicioso ac periculoso: aliquando pro mortifero ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, quod ut plurimum lethale est: aliquando pro

lethalitate per necessitatem inevitabilem, ἐξ ἀνάγκης, per necessitatem absolutam.

Tò absolute lethale æquipollet certo sensu τῷ *insanabili*, cui scilicet neque natura, neque ars ulla sanationem possit præstare. Sed tamen *non omne vulnus insanabile ideo etiam est lethale*, exemplo vulneris simultanei abdominis ac cujusdam intestini, quod in unum cõiens relinquit fistulam stercoream, qua, ceu artificiali ano, feces alvinæ posthac excernantur. Fuit illud vulnus insanabile, sed non lethale, utpote cui plurimos annos æger potest atque solet supervivere.

Periculosa læsio, vulnus periculosum vitæ quidem discrimen mortisque metum infert, sed, stricte loquendo, lethale prius dici non meretur, quam vel lethum actu induxerit, vel proxime ad mortem inclinaverit. Hinc vel & in superlativo periculosarum læsionum, feliciter ad salutem terminatarum, plurimæ suppetunt observationes. a)

§. 3.

Differentiæ, vel species *lethalitatis* vulgo habentur tres. 1.) *Absolute*, simpliciter, κατ' ἐξοχὴν talis, cui nulla ars humana possit succurrere, sed quæ læsum vel e vestigio, vel saltem brevi, certo & semper abripit. 2.) *Per se* talis, quæ ex ipsa læsionis natura ac qualitate, sine aliena interveniente causâ mortem immediate producit, sic tamen ut hæc non absolute consequatur, sed frequenter tantum, & licet curatio sit difficilis summeque dubia, aliquando tamen feliciter succedere observetur. 3.) *Per accidens* talis, sive phænomenum aliquod interveniens, quod non a conditione læsionis aut læsæ partis, sed ab aliis supervenientibus in diætâ, regimine, erroribus in tractatione medico-chirurgica, aliisque variis circumstantiis pendet. E tali ergo nemo læsorum immediate perit. Addunt nonnulli & *quartam speciem lethalitatis*, quæ non

a) In Alberti Jurisprud. Med. T. I. p. 311. not. c. It. Bohnii renunciat. vulner. p. 34. ff. vel solius capitis plurima habentur specimina.

non ex necessitate, sed *ut plurimum* tamen, seu frequentissime interficiat, cujus proinde curatio *ut plurimum* male succedat, non tamen semper, vel tardius saltem interimat.

§. 4.

Nos *substituimus in tribus primis lethalitatis speciebus*, superiore paragrapho recensitis, nimirum lethalitatis absolutæ: Per se talis: & per accidens talis. Differunt vero hæc a se invicem respectu vel causæ lædentis, vel subjecti, sive partis læsæ, vel symptomatum gravitatis, vel eventus boni, mali, subitanei, tardi, necessarii, contingentis. Quam nonnulli vocitant *lethalitatem per se de necessitate*, pro vera lethalitate absoluta habemus.

Quæ vero *lethalitas ut plurimum talis*, tanquam distincta species affertur, spectat ad lethalitatem per se talem. Hæc enim funestorum eventuum pluralitas ab uno quodam læsionis genere, per longe plura morientium, quam evadentium exempla, comprobata, non obstante decenti adhibita curatione ac cautela omni, quid evincit aliud, quam læsionem in se & sua natura sic fuisse comparatam, ut ex illa & propter illam huic individuo pariter, ac tot aliis similibus fuerit succumbendum? Atqui vero hæc est lethalitas per se: Neque obstat, singulari beneficio DEI, naturæ, fortunæ &c. in vasto hoc gurgite natantem, quin enatantem deprehendi unum vel alterum.

Hinc *lethali opponimus illethale*, seu non lethale: *Absolute lethali*, id per se lethale, & id *ut plurimum lethale*: *Per se lethali* autem id per accidens lethale.

§. 5.

His generalibus præmissis facilius jam aditus est ad specialem de lethalitate per accidens tractationem, quæ thema constituit præsentis dissertatiunculæ. Quid per lethalitatem in genere intelligamus, supra dictum est paragraphis proxime antecedentibus. Quid vero *per id accidens*, sive lethalitatem, quatenus talis fit per accidens supponatur, distincte est superaddendum? Scilicet per accidens, aut accidentia,
non

non qualiacunque symptomata, aut communiter sic dicta accidentia, quæ partim ex ipsa læsionis essentia & qualitate fluunt, accipimus, sed *Logicorum Accidens prædicabile*, quod neque cum essentialibus, neque attributis objecti necessariam habet connexionem, sed tantum contingentem, quodque dependet a circumstantiis & conditionibus, quæ si jungantur essentialibus, vel attributis, tum demum locum habet.

§. 6.

Itaque si læsionem quamcunque, ab extus vel intus illatam, in se consideratam & in sua natura recte dijudicaveris tanquam nec absolute, nec per se lethalem, æger tamen cum hac læsione (sed non ex illa) diem obeat supremum, necesse est, vel aliam mortis causam supervenisse internam, a prima læsione, de cujus lethalitate quæritur, directe non pendentem, vel non adeo fonticæ læsioni primæ unam pluresve externas se causas adjunxisse novas, quæ futurum primæ læsionis eventum salutarem perverterint in funestum. E. g. si hæmorrhagia enormis, per vulnus arteriæ radialis (in carpo manus) inducæta, per medicamenta ischæma & splenia comprimantia, &c. debite sistatur, & apparatus hicce chirurgicus una cum ceteris remediis tam diæteticis, quam pharmaceuticis sollicitè servetur, tum lethalitatis per se nullus est metus; Verum si æger aut vini abusu orgasmum sanguini conciliaverit nimium: aut violento læsi brachii motu voluntario arteriam consolidationi propinquam reseraverit, tantoque sanguinis profluvio portam aperuerit, ad quam denuo occludendam chirurgus tempestive satis advolare nequeat, vel non amplius par sit, sed purpuream interea æger reddiderit animam, tum hæc facta est lethalitas per accidens, ex culpa ægri potissimum, non vulneris, qua talis, neque vulnerans tenebitur de causa mortis.

§. 7.

Species lethalitatis per accidens referuntur ad IV. *Classes*, quatenus illud accidens, vel illa accidentia respiciunt.

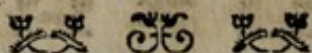
I.)

1.) Ipsam læsionem: 2.) Personam, sive individuum læsum. Adeoque primæ & secundæ speciei accidentia hæc sunt intrinseca: 3.) Personas, læsum tractantes, curantes, imo patientem ipsum, quatenus sub cura medico-chirurgica varie peccat, & omissive, & positive: 4.) Varias circumstantias & causas extraneas. Adeoque tertia & quarta species referuntur ad accidentia extrinseca. Classici authores nostri, inprimis *Welsch* atque *Bohn* multa variaque hujusmodi lethalitytis per accidens exempla & divisiones exhibent, atque celeb. *Alberti* in Jurisprud. Med. T. 1. p. 290. singula in suas classes titulosque digessit.

Hinc illam cramben recoquere nolumus, sed, pace tantorum aliorumque celebrium virorum *modestas* tantum quasdam *adnotationes in medium proferemus*, quibus nonnullæ species lethalitytis, per accidens talis habitæ a plurimis & renunciatæ hæctenus, in dubium vocantur. Odiosus magis, quam otiosus videtur hic conatus. Odiosum fore suspicamur non eis modo, a quibus dissentimus, sed illis maxime reis, percussoribus aut quocunque modo læsionem alteri inducentibus, quibus rimæ elabendi, patientiores alias, nunc arctantur, vel plane clauduntur; Eo tamen ipso minime otiosum fore hunc laborem in aprico est, cum justitiæ oppido intersit, accuratius distinguere causam mortis: An revera ex accidente, sive quodam contingente citra lædentis & ab eo inductæ læsionis concursum directum evenerit? An lædenti sit imputanda, an vero aliis causis?

§. 8.

Ad primam classem lethalitytis per accidens referri promiscue non possunt supervenientes ipsis læsionibus *stases*, *tumores*, *inflammationes* & *corruptiones*. Si enim tales superveniant ex ipsa & per ipsam læsionem, directe, proxime, ordinarie, ac propter hanc corruptelam læsionis moriatur ægrotus, tum læsio est lethalis per se: Perinde enim est, hominem mori e corruptione gangrænosa & sphacelosa, quæ læsionem necessario consequuntur, ac vel ex apoplexia, vel convulsione,

vel hæmorrhagia, tanquam immediatis aliarum læsionum funestis pedissequis. Nempe læsionem excipit e vestigio morbus, hunc presso pede sequuntur, citius tardiusve, vel varia symptomata, vel ipsa mors. Unde ex vero dicit *Bobnius*; *b)* Interdum perinde est, mortem ex ipso vulnere immediate, ac e symptomatibus evenire. Si vero supra memoratæ corruptiones læsioni superveniant, vitio vel individui patientis, vel errorum a quibuscunque commissorum, vel aliarum circumstantiarum externarum, uti quidem ex his causis aliquando vere superveniunt, tunc certe non spectat ad primam classsem lethalitatis per accidens, §. 7. recensitam.

§. 9.

Neque fragmenta, festucæ aliaque irritamenta, læsioni conjuncta, *quæ non satis tempestive reperiri ac separari possunt*, quin interea spasmi, convulsiones, stases, secessiones humorosæ, inflammationes & corruptiones, gravissimi dolores oriantur, præsertim si hi stimuli partes attingant quadantenus sensiles, *lethalitatem tantum per accidens faciunt*, nostro quidem judicio, cui vero celeber. *Alberti*, *c)* fortassis & aliorum, haud conforme est. Ea enim, *ipsa ex ratione*, quod illa heterogenea ipso actu læsionis inducta & vulneri immanentia *nequeant citius extrahi* aut separari, quam graves illas exciterint turbas mortisque causas, accusari merentur tanquam *vel* continuata jugiter instrumenta graviter lædentia & reliquæ vulnerantis hastæ, teli, fragmenti vitri, glandis plumbeæ, vitreæ &c. profundius impacta: *Vel* tanquam impetuoso ictu e. g. gladii, hastæ, glandis sclopetariæ abrepta intra vulnus alia corpora solida, partem affectam sub læsionis momento obtegentia & in acutas particulas discerpta: *Vel* tanquam festucæ pungentes, scindentes ac graviter irritantes, ex ipso, quod vulneri confine est, quodam osse diffracto & con-

b) Bohn, renunciat. vuln. p. 111.

c) Alberti Jurisprud. med. T. I. p. 290. §. 16.

contrito decussæ. Atqui vero quid omne hoc est aliud, quam effectus immediatus primitivæ læsionis & stimulus in perpetua aut frequenti actione, vel proxima saltem dispositione ad agendum, irritandum, laceffendum, vulnerandum constitutus? Ab instrumento lædente productus unice, & dehinc adfluxu, stasi, corruptione, motibus spastico-convulsivis necessario exceptus? *Qualem ergo stimulum*, cum per artem vel non satis cito, vel plane non, vel saltem nonnisi cum præsentaneo novo vitæ periculo liceat eximere, & ne palliative quidem ejusdem fatales effectus satis prævenire ac mitigare, *oportet sane causam statuere mortis subsecutæ per modum lethalitatis vel absolutæ, vel per se, minime vero per accidens.* Quæ hinc sententia redundet in caput lædentis, videant alii, ad quorum spectat forum!

§. 10.

In *secunda classe lethalitatis per accidens*, §. 7. quatenus nempe respicit ipsum subjectum patiens, nobis videtur *male* quæri *patrocinium* & prætextum lethalitatis accidentalis, a læsi vel *ætate*, vel *temperamento*, vel *sexu*, vel *dispositione hæreditaria*, vel *singulari* & extraordinaria, non tamen morbosa, *dispositione* & *qualibet idiosyncrasia*, in quantum scilicet vel ætas majorem debilitatem, partiumque teneritudinem, vel temperamentum e. g. sanguineum inflammationi & gangrænæ magis faveat: vel sexus sequior ad erysipelaceas inflammationes, deliquia, affectiones spastico-convulsivas propior existat: vel dispositio hæreditaria e. g. ad nephriditem calculosam erumpat in actum eo tempore, quo ren vulnere leviori læsus est, hoc vero inde reddatur lethale: vel *si singularis* & extraordinarius obtigerit alicujus *visceris situs* & subformatione foetus jam facta *translocatio*, e. g. cordis in dextrum pectoris cavum, aut lienis in hypogastrium, quorsum ergo instrumentum lædens vixdum pertingens vulneraverit tale viscus in situ hoc insolito, nullamque aliam partem præter integumenta communia.

Omnia hæc phænomena, in principio hujus sphi enarrata sunt naturalia, Medicis sub titulo rerum naturalium venientia, quod magnam naturæ humanæ partem constituent, aliter quidem in hoc, aliter in alio se habentia subjecto, sic tamen semper, ut sanitati vitæque non præjudicent, nec nisi e longinquo ac intervenientibus aliis propioribus causis mor-
bificis, morbum inducant.

Frivola oppido est excusatiuncula, si funestæ læsioni, vulneri, fracturæ infantis ideo pollicem premere volueris, quod similis in adulto & robusto homine omnis expertus fuisset periculi, illamque ideo illam tantum per accidens lethalem prædicare, quoniam infantibus teneritudo, debilitas, ossium tenuitas &c. tales obtingant, quæ gravius patiantur a læsione etiam leviori.

Ita pariter fieri potest, ut adultus quidam homo vulnere-
retur gladio, vel alio pungente ac cædente instrumento in
cranii quodam loco, extraordinarie tenui, ut, ob hanc ossis
insuetam tenuitatem quasi papyraceam, impetus & ictus in-
strumenti profundius irruat in- & -per membranas cerebri in
ipsam usque hujus substantiam, cum aliâs, si os ibi pro mo-
re naturali fuisset crassius solidiusque, instrumento lædenti
accessus ad interiora fuisset impossibilis. Itane vero hæc,
accidentalis quidem & extraordinaria, sed illi individuo na-
turalis & nunquam morbifica aut molesta, tenuitas ossis ef-
fecerit, ut vulnus quod meningibus & substantiæ cerebri
profundius inflitum fuit, mereatur tantum per accidens le-
thale venditari, quod tamen in se & per se lethale est extra
dubium? In ejusmodi enim renunciatione legali non sermo
est, quæ vulnera in genere sint lethalia, sed quæ huic vel
illi individuo, Johanni, Catharinæ &c. in casu substrato sint
lethalia? Cur non itidem prætexat hostilis læsor? Si læsus
domi mansisset, ego illum in platea mihi obviam factum vul-
nerare non potuissem: Aut objiciat læso: Cur non munivisti
tenue cranium tuum galea? Sic enim lethale vulnus Tibi non
potuissem inferre.

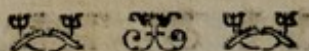
§. II.

Majorem *excusationis speciem* præ se ferre videtur *status vere morbosus individui*, læsionem quandam externam vel antecedens & comitans, vel superveniens læsioni, ab hac independens. Quando, ut loquuntur, status cacochymicus, pletoricus &c. læsionem deteriorat: vel quando morbosus læsi status leviolem exasperat læsionem. Ita namque videtur læsus e morbo, quem habuit, spontaneo magis occubuisse, quam ex adventitia læsione violenta.

Sed celeberr. *Bohnius* in aureo suo de vulnerum renunciatione tractatu rectissime distinguit inter causalitatem infirmitatis præcedaneæ minus necessariam, seu separabilem, & inter necessariam ac inseparabilem magis. Res huc redit: Si morbus antecedens & adhuc sub accepta læsione adventitia persistens directe & ex se produxerit symptomata lethalia, ab illis symptomatibus, quæ ab adventitia læsione solent pendere, aliena, tunc morbus ille præcedaneus causa mortis proxima potius meretur dici, quam læsio adventitia. Si e. g. homo phthisi pulmonum ulcerosa graviter laborans, & in hoc statu vulneratus leviter in brachio, suffocetur a puris restagnante in bronchiis copia: vel accedente diarrhoea colliquativa exhaustus per modum synopes moriatur, tunc illud vulnus brachii ne quidem per accidens lethale, multo minus per se lethale declarandum est, sed morbus ejusdem internus, phthisis consummata, potius est lethalis pronunciandus.

At e contrario, si symptomata lethalia qualiacunque oriantur directe magis & immediate ab adventitia læsione, hæc ipsa læsio videtur habenda pro lethali per se, & non per accidens, quamvis & ipse status læsi morbosus præcedens aliquam læsionis deteriorationi symbolam addiderit, & homo læsus non potuerit propter infirmitatem e morbo præcedente resistere satis symptomatibus, a læsione adventitia excitatis.

Hinc quoque patet, quid sentiendum sit de prætenfa lethaliitate tantum per accidens tali, si *instrumentum lædens* forte fortuna directum fuerit abs lædente in regionem quandam

corporis læsi, ubi insolito & præternaturali modo vel arteria quædam multo exterioriorem & superficialem magis situm obtinuerit: vel magnum aneurisma quoddam internum offenderit, aperuerit & subitanam induxerit incompscibilem hæmorrhagiam: Vel abscessum clausum, vomicam e. g. pulmonis, e quo rupto subitanea acciderit suffocatio: Vel in scroto aut inguine obvia enterocèle occasionem præbuerit extraordinariam pertundendis lethaliter intestinis &c. quamvis enim in illis læsionum, ibi terminatarum, locis nulla lethalitas per se obtinuisset, nisi partes nobiles eo fuissent præternaturales delapsæ, vel se expandissent præternaturaliter majusque spatium occupassent; Evidens tamen est, ex ipsa talium partium læsione mortem immediate ac directe accersitam fuisse.

Unde sic infert *Bobnius* l. c. p. 101. rectissime: Vulnus, quod in hoc vel illo individuo, intuitu determinatæ seu valetudinariæ dispositionis, magnum & grave satis est, mortemque in similibus subjectis utplurimum pedissequam habet, accidentium quoque suorum & mortis hinc evenientis causa proxima audiet.

§. 12.

Si vero morbus quidam summe periculosus, acutus, læsioni demum superveniat, e. g. apoplexia, catarrhus suffocativus, dysenteria maligna, febris maligna, exanthematica &c. tunc cardo decisionis pariter in eo vertitur, ut solcite eruatur: An morbus ille lethalis e vulnere, sive antecedanea læsione sit factus, an alia quacunque e causa? An morbi ipsius atque solius gravitati succubuerit æger? Vel saltem lethalitatis longe potiores ipsi morbo debeantur rationes, & in se, & in ordine ad læsionem, ab aliquo prævie illatam, quam quidem exacerbaverit. Hoc casu statuatur læsus non ex læsione, sed e superveniente morbo decessisse.

Si vero morbus superveniens exitum nactus sit lethalem e vulnere potius & propter illud, tum læsio hæc lethalis per se declarabitur. E. g. si capite læsus incurrat apoplexiam aut convulsiones lethales: Vel in pectore læsus incidat in asthma suffo-

suffocativum: Aut intestinis læsis, vulneratis ingruat lethalis dysenteria, epidemice tunc grassans, &c. in quibus scilicet casibus pars læsa cum morbo, aliunde orto, & inevitabili, tam arcte connectitur, ut non modo alter adgravet alterum, sed quoque læsio præcedanea morbum, aliunde supervenientem & aliàs superabilem, reddiderit insuperabilem atque funestum, tunc læsio illa præcedens vocanda potius erit lethalis per se, quam morbus superveniens, & licet multa suppetant exempla hominum ex illo morbo solitario citra præviam læsionem aliam, mortuorum; tamen cum & multa sint evadentium, præterea vero morbus graviter & lethaliter sit exasperatus a læsione præcedanea, itaque nulla heic procedit lethalitas per accidens, morbo supervenienti tribuenda.

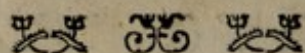
§. 13.

Ad tertiam classem letalitatis per accidens (§. 7.) aliquas pariter afferemus animadversiones. Heic vero caustidicis admodum familiare est falcem immittere in alienam messem, nodum in scirpo quærere & nescio quos non comminisci funestos errores vel ægri, vel Medici, vel Chirurgi, vel adstantium? ut nempe reatum lædentis devolvant in alios suumque clientem liberent a pœna ordinaria.

Haud quidem diffitemur in ordine ad Medicos atque Chirurgos, quod non modo quandoque bonus dormitet Homerus, neque ὅ Hippocratis μηδὲν ὑπεροχῶν satis observet, sed graviter etiam aliquando Iliacos intra muros peccetur & extra. Imo jam semel publice dolumus olim, in disp. de inspect. & sect. legali, quod aliquando Judex nimiam fidem tribuat depositionibus atque judiciis in arte non satis versatorum & Medicorum, & Chirurgorum, seductus illo principio, in se quidem firmissimo, sed in applicatione & subsumptione ad certa individua fallacissimo: Artifici in sua arte esse credendum!

§. 14.

Sistemus in hanc rem duas observationes, lectione ac reflexione dignissimas, quarum altera exhibebit Chirurgum erroris

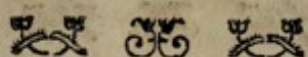

erroris & imprudentiæ haud infontem: Altera vero innocentem adductum in suspicionem ac injuste accusatum.

Summus quidam militiæ Præfectus *vulneratur glande plumbea* in pectoris regione laterali ac superiori sic, *ut glans inter duas costas veras incuneata* remanserit, absque ullo symptomate suspecto. Chirurgus castrensis primarius extractionem molitur terebra chirurgica, sed dum glandem terebrando aggreditur, *cedit hæc & delabitur in cavum pectoris, ægerque*, sellæ insidens, *subito moritur*. Per sectionem a morte institutam nulla ullibi, vel extus, vel intus, deprehenditur læsio alicujus momenti. Annon hæc fuit lethalitas per accidens, ob glandem plumbeam subito & cum impetu delapsam in nervi cujusdam momentosi truncum? Cum vero huic delapsui glandis in interiora pectoris manifeste ansam præbuerit Chirurgus, erit causa hujus lethalitatis per accidens, cum vel relinquere debuisset glandem, donec favente corporis situ nonnihil prono, sub mollissima vulneris obtentione, accedente per suppurationem emollitione, extrorsum magis gravitaverit & denique se expediverit: vel potius in latere alterutro, commodiore loco, novum infligere scalpello vulnusculum & per hoc introducto hamulo, uncove glandem a tergo, in cavitate pectoris, adoriri, foras urgere, excutere, aut certe sic obicem & pessulum obdere glandi ab intra, ut, dum ab extra ab anterioribus tentaretur ejusdem extractio, glans non potuerit introrsum elabi.

§. 15.

Alterum exemplum, huic contrarium, *injustæ scilicet imputationis* Chirurgo factæ hoc est: Adolescens, sanus & vegetus ense noctu in platea vulneratur per sodalem in dextro pectoris latere, 4. vel 5. pollices supra papillam, vulnere sub cute & in superficie, vel parte superiori musculi pectoralis magni, incedente 5. vel 6. pollicum longitudine, sed in cavum pectoris non penetrante. Fuso statim e vulnere copioso sanguine in plateam, & vestes, domum redit, Chirurgo se committit, qui vulnus a sordibus grumosis purgat, sanguinem sistit,

sistit, necessario apparatu vincit, sive deligat. Altero die sequitur ejusdem lateris dextri pollicis ac indicis digitorum paralyfis, tertio totius manus brachiique anæsthesia, sive sensus abolitio, atque notabile manus extremæ oedema. Stilo exploratorio nunquam tangebatur, vel sternum, vel costa, vel pertingebatur usque sub alam: sed in fundo vulneris, alæ proquinquo, spatium occurrebat, digitum pollicem facile admittens. Hinc quarto die alius insuper in consilium vocatur Chirurgus, quem vocabimus Cajum, in Anatomia ac Operationibus chirurgicis minime hospes. Inita consultatione cum medico & chirurgis, concluditur: latere intra vulnus vel corpus quoddam peregrinum, vel grumos sanguinis, unde nervi comprimantur, & circulatio sanguinis impediatur.

Adhibentur ergo fomenta resolventia, spirituosæ, injectiones balsamicæ in vulnus, non omisis internis medicamentis, regimine & diætâ convenientibus. Biduo post, cum symptomata ingravescerent, instituit ex chirurgis quidam vulneris dilatationem ope forficis, absque omni hæmorrhagia. Pus prodit non laudabile, sed sanies ichorosa foetens, cruenta: labia vulneris sunt inflata, caro vulneri supercrescit luxurians: In hoc tramite pergit vulnus ultra tres septimanas. Brachii tumor tandem augetur, & livor notabilis juxta tractum vasorum usque ad flexuram cubiti intermicat. Anæsthesia perstat, quin ingravescit. Attactus vulneris prope alam est dolorificus.

Hinc e communi consultantium concluso & requisitione Cajus suscipit orificii vulneris, interea valde angustati dilatationem duplicem, alteram versus sternum ope scalpelli leviter falcati, in specilli sulcum immissi & detenti, atque sic non nisi cutim incidit aperitque, paulo ultra duorum pollicum longitudinem: Alteram vero dilatationem perficit incisione, sesquipollicis circiter profunditate, carnis fungosæ, juxta partem sinus fistulosi superiorem, versus humerum.

Ibi non nisi aliquot guttulæ sanguinis, prout in cutaneis sit incisionibus, exstillarunt: Heic arteriola exilis sanguinem

fudit, quantum cochlear fere capit, quem imposito linteo carpto spiritu vini imbuto facile compescuit.

Post hæc integro quinquendio nullam unquam vel indicium hæmorrhagiæ adest, vulnus copiosum fundit pus, brachii tumor, durities, livor magna parte dissipati, formicationis sensus in brachio, & ipse dehinc sensus tactus quodammodo resuscitatus: paralytis tamen restat.

Circa sexti diei, ab his chirurgicis incisionibus, ingressum, evenit larga e vulnere hæmorrhagia, & biduo post eadem recidivat enormis sub ipsa vulneris abs chirurgo ordinario facta deterfione blandissima per specillum linteo carpto obvolutum.

Huic quidem hæmorrhagiæ opponuntur styptica, splenia & fasciæ comprimentes, manus chirurgi longa appressio, denique cauterium actuale.

Sed recrudit iterum effusissima hæmorrhagia, ut in sanguine quasi nataret miser ægrotus. Licet ergo hic sanguine totus exhaustus & morti proximus videretur, tentata tamen est per Cajum ligatura, ope fili triplicis cerati, quod verodum valide adstringeretur ruptum est, & interea æger mortuus. Cæterum pulsus in carpo lateris affecti, perstitit a priori idem, qualis in sinistro latere, excepta subinde majori illius debilitate: Brachium servavit naturalem calorem: nihil quidquam convulsivi comparuit. Manus vero insensibilitas tanta fuit, ut super prunis ardentibus expansam, pro intimiore illiti unguenti nervini penetratione, vehementer adusserit, citra omnem sensum.

§. 16.

Altero post mortem die ad finem Decemberis instituta inspectione ac sectione legalibus detegebantur: vulnus, unà cum dilatatione per incisionem facta, digiti longitudine ab axilla oblique versus sternum, per superiorem musculi pectoralis majoris superficiem, dimidii pollicis latitudine: multoque sanguine grumoso infartum: musculi tam in confinio vulneris, quam in brachio maxima parte gangrænosi ac sphacelati

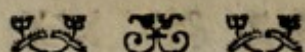
celati, una cum insigni copia sanguinis extravasati & putridi: ramus quidam nervorum brachialium, & truncus arteriæ axillaris penitus putredine soluti: Pulmo dexter inflammatoria rubedine tentatus, in sinistro cordis ventriculo polypus: pleura valde gangrænosa: intestina hic ibi admodum inflammata. Cætera sanissima. Cranium aperiri non videbatur necesse.

§. 17.

Inspectorum hoc fuit iudicium: causam mortis adscribendam esse hæmorrhagiæ enormi & recidivanti, hanc vero primitus putredini & hinc factæ solutioni & abruptioni nervi majoris & arteriæ axillaris (rectius fortasse brachialis) vel rami cujusdam thoracici arteriæ axillaris, & recidivantem hæmorrhagiam applicito actuali cauterio tribuendam esse, minime vero vel læsioni primitivæ per ensen factæ, vel incisionibus chirurgicis; Itaque vulnus quidem pro valde periculoso, sed tamen non pro absolute & per se lethali habendum esse.

Multa hic argumenta vel dubia, eaque non levis momenti possent moveri, an, & qua ratione hoc vulnus fuerit per se lethale? Sed, cum partim ex odio figulino, partim garrulitate vulgi procaci, partim nescio qua collegii cujusdam medici timiditate & titubatione, forsân & insufficienti anatomica atque chirurgica eruditione factum sit, ut Chirurgi illius, Caji, factæ incisiones in suspensionem, inquisitionem & tantum non accusationem fuerint adductæ, tanquam causa lethalitatis per accidens, quam quidem inspectores in suo iudicio diluerunt, atque rejecerunt.

Itaque ad illas tantum incisiones chirurgicas, ad vulneris ampliationem sive reserationem necessarias respicimus, easque pro innoxiiis non modo, sed necessariis etiam declaramus, &, si fuissent omissæ, defectus in curatione potius atque omissionis, remedii scilicet, quo sinus vulneris a sanguine putrescente, partesque aditas corrumpente, purgari potuissent, demum redarguendas censemus, quia α) incisio

altera fuit mere cutanea, altera vero nonnisi in carnem orificii vulneris luxuriantem: β) Utraque incisio perexiguam & pro nulla habendam sanguinis copiam prolexit. γ) aliquot dies, sub quotidiana vulneris deligatione, nulla e dilatato vulnere contigit hæmorrhagia, idque δ) sine adhibitis stypticis vel duris compressionibus. ϵ) E contrario autem postea copiosum pus e vulnere fusum est & ζ) ipsa brachii phænomena meliorem induerunt faciem. η) Sexto demum ab incisionibus hisce chirurgicis die ingruit, eademque mox effusissima, hæmorrhagia, quæ θ) omnem sistentium vim opemque elusit: κ) Etiam si ex hæmorrhagia enormi, & sub illa, expiraverit æger, tamen ipsi, sine hac, æque fuisset, & brevi, moriendum, ob tantam nervorum, vasorum, muscutorumque sphacelosam putredinem, cujus jam inde ab accepta vulneratione per gladium incipientis ac quotidie incrementis luculenta satis apparuerunt indicia.

§. 18.

Ad quartam denique classẽ lethality per accidens (§. 7.) progredimur, ac e plurimis pauca tantum hæc objecta seligimus: *Atmosphæræ status* & habitudo vulneribus atque læsionibus in genere singularem aliquando determinationem atque modificationem afferunt. Novimus per experientiam, quam noxius in genere sit aër, libere admissus ossibus denudatis, quam molestus vulneratis in trachea, pectore, pulmonibus. In specie vero si particulis heterogeneis, morbi-
ficis inquinatus fuerit: Si qualitate caloris excedat, atque sic febribus vulnerum symptomaticis exacerbandis, vel putredini, viriumque exsolutioni inserviat: Si nimio frigore densetur & obrigescat, atque suppurationi præjudicet, papillas nerveas cutis, fibrasque membranaceas musculosas nerveasque stimulet, stringat, succos condenset, spasmos inducat, atque sic porro per reliquarum qualitatum excessum.

Quemadmodum vero hoc fluidum aëreum tam varias tamque copiosas e triplici regno, minerali, vegetabili, ac animali particulas & miasmata imbibit plus minus vel constanter,

stanter, vel universaliter, vel copiose, nec a læsionibus vulneribusque arceri potest: ita non potest non ejusmodi læsionibus determinationem, (pro diversa illius fluidi aërei conditione) plus minus vel salutarem, vel noxiam inferre. Hinc observationes multijugæ fidissimæque testantur, quam aër modo integræ zonæ ac climatis, modo certæ tantum regionis & loci vulneratis in genere, imo & certis solummodo speciebus læsionum singulariter sit infestus, ut e. g. Lutetiæ Parisiorum capitis plagæ sint longe contumaciores ac periculosiores, quam Avenioni: heic vero tibiarum vulnera difficilius, quam Parisiis sanentur: vel in atmosphæra Florentina, Ferrariensi, Bononiensi capitis vulnera sint pestifera, e contrario autem in Ragusæo aëre vel enormissime capite sauciati vix decedant, allegante e suis auctoribus toties laudato Bohnio l. c.

Hinc igitur concludunt: læsum in tali noxia constitutum atmosphæra lethalitatem læsionis suæ, per se non lethalis, acquirere per accidens, ideoque mortem inscutam malignæ tribuendam atmosphæra non vulnere, non læsioni, nec imputandam esse lædenti homini. Concedimus talem læsionem ab homine alio illatam per se lethalem exacerbari gravissime: imo levem quandam, minime aliâs fatalem, directæ & absolute lethalem reddi ab infausa & maligna aëris impressione, atque sic omnino mortem proxime repetendam esse ab extranea hac inergia aëris. Negamus vero consequentiam: Ergo hæc inducta lethalitas est lethalitas per accidens, imo potius invertimus argumentum: Ergo hæc est lethalitas per se. Nam aëris maligni miasmata statim, & successive magis magisque læsioni illatæ se insinuant produxerunt in illa ipsa talem effectum inevitabilem non minus ac malignum, e quo mors directæ est secuta. Videtur nobis hic casus comparari posse cum instrumento lædente venenato, quod non modo vulnus infligit, sed vulnere simul suum affricat venenum. Jam vero cum non sit in potestate vel ægri, (maxime si læsionis qualitas & viæ longinquitas impediant ipsum, citissime ex hac noxia, in salubriorem emigrare

atmosphæram) vel medici, vel artis in genere, talem effugere aut corrigere malignitatem aëris, quæ tamen, citra vulnerationem, homini nullum, vel certe non lethalem induxisset morbum: itaque vulnus, vel læsionem nos quidem per se lethalem pronunciamus medice cum *Bohnio*: quæ vero conclusio vel sententia maneat lædentem, civilis, an criminalis, videant Jurisconsulti?

§. 19.

Neque minus ex iisdem rationibus evincimus, *læsum* in via publica, *tempestate hiemali* frigidissima, & a suo læfore derelictum ac ab omni destitutum auxilio humano, ex ipso frigore & congelatione, quibus se subducere ob vulnus vel læsionem non valuit, mortuum, accepisse læsionem per se lethalem, licet sine longo frigoris acrioris concursu talis non fuisset. Sive enim frigus fuerit absolute tantum, ut propter summum ejus gradum & diuturnam in eodem moram homini etiam sano per congelationem frigida morte fuisset obdormiscendum: sive relative saltem ad læsum hominem, ejusque læsionem mox acceptam, sufficit, hoc ipsum frigus læsioni totique machinæ humanæ lethalem attulisse modificationem, idque tanto promptius, efficacius certiusque, quanto læsum debilitatumque corpus fuit ex accepto vulnere, vel læsione, susceptibilius, læsus autem eo redactus, ut nec ipse sibi queat succurrere, nec ab aliis auxilium expectare.

Par quoque ratio nobis videtur, si læsus subeat *largissimam hæmorrhagiam*, ab ipsa pendentem læsione, quæ quidem sisti posset, si chirurgus & remedium præsto essent e vestigio, sed, cum hæc vel plane non possint, vel non satis cito haberi, læsum acute abripit atque necat. Talem læsionem plerique cum celeb. *Schæpfero*, d) Jurium Prof. Rostochiensis renunciant per accidens lethalem: Sed juste dubitari potest: an non

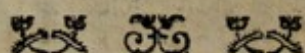
d) Schæpfer de Hæmorrh. vulnerator. c. 3. p. 48. §. 24. 25. confer. quæ p. 90. & seqq.

non rectius pro lethali per se habenda sit? quia fluit ex natura vulneris, majusculo vasi sanguineo, praesertim arterioso inflicti, hominis vivi, ut sanguis aperta proruat porta tamdiu, donec ipsa cordis machina embolusque quiescant atque fatiscant, ipsaque sanguinis sic exhausta penus vasorum funestam ubique subsidendam, atque vitalium & animalium functionem suppressionem, h. e. mortem relinquat. Eo etiam ipso, quod tanto & tam imminente periculo vitae remedium in hoc casu deficit satis promptum, & culpa quidem laesi vel aliarum circumstantiarum minime, itaque mortem subsequutam vulnere, quā tali tribuendam, & vulnus per se lethale declarandum censemus, ideoque assertum veneramur nostri olim Praeceptoris, celeberrimi Laur. Heisteri e), quod ita sonat: Si quis forte post praecisam, nocturno tempore, deficienteque chirurgo, arteriam aliquam temporalem aut tibialem, sanguinis profluvio interiret, hujus ego plagam rebus ita se habentibus, prorsus insanabilem, interfectorem autem capitis reum existimaverim! Contra vero si quis eadem ratione, sed interdiu vulneratus, propter adstantium in succurrendo negligentiam, chirurgi in supprimendo sanguine ignorantiam exspiraret, hujus ego vulnus ad dubiorum, seu per accidens modo lethaliū classem referendum interfectorem absolvendum, chirurgum autem in jus vocandum statuerim.

§. 20.

Sed difficultatum jam satis est, ideoque receptui canimus, & epimetri loco pauca adjicimus: Cum in plerisque casibus firmata sit sententia, inquit supra laudatus Schæpfer, „l. c. p. 95. quod homicida extraordinaria poena sit dimitendus, si vulnus per accidens lethale mortem attulisset; Medicis serio incumbit in renunciatione lethalitatis, ut nec temere, nec timide agant, & injustae vel poenae, vel abso-

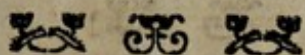
e) Heister. Chir. Lat. P. I. L. I. C. I. §. 24. p. 55.

absolutioni præbeant occasionem: ut in renunciationibus suis de lethalitate per accidens omnia phænomena accurate inquirent, probent, atque dijudicent. Optandum vero simul est, ut, cum *plerique tantum* casus lethalitatis accidentalis homicidam a pœna ordinaria liberent, reliqui casus, & exceptiones ab hac regûla, determinentur & unanimi Jureconsultorum consensu, vel Supremi Judicis auctoritate confirmentur, quod ipsum quoque in votis habuit celeberr. *Struvius* in Dissert. criminal. 6. thes. 6. Imperialem exoptans interpretationem articuli in sanctione criminali, qui respicit casus ejusmodi lethalitatis per accidens.

T A N T V M!

* * * * *

Non ego, quod faciunt alii, Tibi canto coactas
Laudes, indignos quæ recreare solent.
Sedulus Auditor, cunctas & avarus in horas,
Omittens nullam Tu mihi semper eras.
Collige jam fructus, & præmia larga capeffe,
Quæ Tibi promisit doctus is ipse sudor.
Jam Te siste Tuo Claroque Pioque Parenti,
Curarumque illi debita redde Tua.
Gratulor huic finem studiorum Palme! Tuorum,
Gratulor ex animo vota repleta Patri.
I Tua quo virtus, quo Te fortuna vocabit,
Atque vel absenti perge favere mihi!
Quidquid amicitiam Tibi demonstrare priorem
Forte meam poterit, lætus id arripiam!

Amicitiae causa pauca hæc adposuit:

P. F. GMELIN, Med. Prof. Extraord.

* * * * *

Macte bonis avibus devinctum tempora palmis
Quas, Palmi, nomen vel monet ante tuum!
Jam, pro vulneribus miles, qui tristia nobis
Vulnera discessu quæso minare tuo?
Siste gradum. Si non: animi colet extera terra
Mores, vimque tui sentiet ingenii.
Interea absentes lætum gratamur honorem:
Det Numen meritis præmia pono tuis.

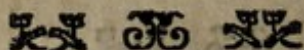
Hisce

de egregio eruditionis specimine publice ostenso
in amicitiae tesseram applaudunt

COMMENSALES.

D

Omnes

* * * * *

Omnes humanos sanat medicina dolores:

Solus amor morbi non amat artificem.

Quamvis igitur ars Medica in amore morbi se non exerat:
ego tamen nullus dubito, quin Tui profectus Medicinæ lau-
datissimi ægrotis felicissimos præstent effectus, imo progressu
temporis felicissimis feliciores. Specimen hocce publicum
eo certiore me facit. Paucis itaque gratulor! Fausta quæ-
vis adprecor animitus! Vale & Fave

Tuo integerrimo

C. F. HOPFFENSTOCK, J. St.

* * * * *

Gratulor ingenua studiorum præmia mente,
Quæ bene finitum sponte sequuntur opus.
Taliter absoluto artis nunc tramite nostræ,
Perpetuo vitæ fors erit egregia.

G. B. FABER, M. St. Neostadiensis
ad Kocharum, Opponens.

* * * * *

Ascendis Cathedram lethalia vulnera tractans:
Sæpe quidem auxilium fert medicina malis;
At Veneris vulnus, quod, cum sanabile non sit,
Non contrectari tutius esse puto.
Cetera sanabilis certe pro parte virili;
Hoc igitur specimen comprobo,

RIECKE, Tuus.

